

KOMISJA SYNODALNA 2
MISJA WSPÓŁDZIELONA
– FORMACJA DO POSŁUGI
W KOŚCIELE

Dokument wypracowany
w trakcie prac komisji w dniach
28.09 – 30.11.2024 r.

Komisja synodalna 2

Misja współdzielona – formacja do posługi w Kościele

I. Wprowadzenie.....	2
II. Misja współdzielona	3
1) Adresaci formacji.....	3
2) Fundamenty formacji	3
3) Formacja podstawowa.....	4
4) Formacja do misji współdzielonej.....	6
5) Środki formacji.....	8
III. Formacja właściwa poszczególnym zadaniom i posługom w Kościele	10
1) Kaptani	10
2) Diakoni stali.....	12
3) Osoby życia konsekrowanego.....	12
4) Małżonkowie i rodzice	12
5) Katecheci	13
6) Odpowiedzialni za ruchy i wspólnoty	13
7) Katechiści.....	14
8) Nadzwyczajni szafarze Komunii św.....	14
9) Lektorzy	14
10) Akolici.....	15
11) Liturgiczna Służba Ołtarza	15
12) Rady duszpasterskie i ekonomiczne.....	16
13) Muzycy kościelni.....	16
14) Posługujący w parafii	17
IV. Organizacja formacji w diecezji, dekanacie i parafii	17
1) Struktura CFiM.....	17
2) Osobowość prawna.....	18
3) Lokalizacja CFiM	18
4) Finansowanie CFiM.....	18
5) Treści formacji	18
6) Program formacji.....	19
7) Formacja na poziomie diecezji.....	19
8) Formacja na poziomie dekanatu	20
9) Formacja na poziomie parafii.....	21
V. Skróty i bibliografia.....	23

I. Wprowadzenie

1. Synodalny Kościół misyjny żyje wówczas, gdy ochrzczeni formują swe serca do współdzielenia misji głoszenia Dobrej Nowiny o miłości Boga.
2. Jest to zamysłem Boga, który powołał Kościół jako swój Lud i wezwał go do misji: „podołało się [...] Bogu uświęcać i zbawiać ludzi nie pojedynczo, z wyłączeniem wszelkich wzajemnych powiązań, lecz ustanowić ich jako lud, który uznałby Go w prawdzie i Jemu święcie służyć” (*Lumen gentium*, nr 9). Bóg, będąc komunią Trzech Osób, stworzył nas „na swój obraz” (Rdz 1, 27) do życia, podążania za Nim i realizacji powierzonej misji w komunii pełnej wzajemnej miłości.
3. Osobiste zjednoczenie z Jezusem Chrystusem w naturalny sposób prowadzi do komunii z innymi wierzącymi. Święty Paweł pisze: „wy wszyscy, którzy zostaliście ochrzczeni w Chrystusie, przyoblekliście się w Chrystusa. [...] jesteście kimś jednym w Chrystusie Jezusie” (Ga 3, 27-28). Wierzący należą do Niego, a przez Niego i do siebie nawzajem. Razem słyszą od Jezusa słowa wybrania: „Wy jesteście przyjaciółmi moimi” (J 15, 14). Dzięki budowaniu komunii współdzielą ze sobą misję.
4. Misja to posłanie od Kogoś, do kogoś, ale także posłanie z kimś. Jezus nie wysyłał swoich uczniów jako samotnych głosicieli. Powiedział do nich „Idźcie, oto ja was posyłam” (Łk 10, 3). Słowa Jezusa wskazują, jakie znaczenie dla misji głoszenia Ewangelii ma nasza komunia: aby byli jedno, aby świat uwierzył (por. J 17, 21).
5. Potrzebujemy zmiany myślenia i działania. Chcemy przeżyć nawrócenie misyjne, odkrywając to, że jesteśmy posłania razem. Chcemy pokonać to, co osłabia misję Jezusa: naszą samotność, indywidualizm, zamknięcie się w swoim własnym świecie. Za długo cierpimy przez podziały na „my” i „tamci”. Potrzebujemy świadomości i otwartości na Boży zamysł formowania z nas (kapłanów, osób konsekrowanych, świeckich) wspólnoty Kościoła. Ciągłe jesteśmy wezwani do lepszego rozumienia rzeczywistości, którą jest Kościół, oraz do odkrycia faktu, że powierzona nam misja jest współdzielona. Pragniemy kształtować poczucie odpowiedzialności za Kościół powszechny oraz Kościół lokalny: diecezję, dekanat, parafię, bez względu na to, jaką funkcję pełniemy, jaką pozycję w Nim zajmujemy. Potrzebujemy wprowadzenia synodalności w praktykę życia i funkcjonowania wspólnot.
6. Widzimy moc sakramentu chrztu i umocnienie Duchem płynące z sakramentu bierzmowania. Sakramenty inicjacji chrześcijańskiej są podstawą misji współdzielonej (KKK 1212). Współdziałanie w misji poprzez podejmowanie posług i zadań w Kościele nie wynika z delegowania władzy kapłańskiej związanej z sakramentem święceń, lecz jest naturalnym skutkiem sakramentów inicjacji chrześcijańskiej.
7. Zachowujemy i doceniamy to, co jest dobre w dotychczasowej formacji. Wymienione poniżej obszary posług i zadań w Kościele posiadają nieraz własną drogę i strukturę formacji. Jednakże zbyt często poszczególne posługi i zadania przeżywane są osobno, w podziałach i oddaleniu od siebie. Dlatego szukamy nowego spojrzenia na formację. Ponadto w zmieniającym się świecie sposób formowania podlega naturalnym zmianom. Nie wystarczy proste zsumowanie autonomicznych formacji różnych stanów, gdyż „Lud Boży nie jest sumą ochrzczonych, lecz stanowi «my» Kościoła” (*Instrumentum laboris* na drugą sesję XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, nr 3). Chcemy wprowadzić w życie świadomość, że jako Lud Boży idziemy w formacji razem, przez co stanowimy jedno Ciało. Wymaga to postawy współodpowiedzialności,

współpracy, otwartości na innych, wspólnego budowania, czyli praktycznego formowania do współdzielenia misji.

8. Dogłębna formacja do misji współdzielonej pozwala kreować Bożą rzeczywistość w zmieniających się realiach dzisiejszego świata i nie działać tylko reaktywnie w odpowiedzi na zaskakujące sytuacje. Ten element „prorocki” jest jednym z głównych celów II Synodu Archidiecezji Wrocławskiej.

9. Potrzeba formacji odnosi się nie tylko do wybranych osób, lecz również do ogółu wiernych, którzy w działaniach parafii upatrują nadzieję codziennej formacji dla siebie. Zwiększa się grupa wiernych, która chce postrzegać Kościół jako przestrzeń wspólnego i świadomego przeżywania wiary.

II. Misja współdzielona

1) Adresaci formacji

10. Adresatem formacji do misji współdzielonej jest każdy ochrzczony, każdy rodzaj postęgi, każda wspólnota, bez względu na jej powołanie, zadanie czy rolę, jaką ma w Kościele. Wszyscy – księża oraz świeccy, osoby konsekrowane oraz katechiści, młodzież oraz małżonkowie – potrzebują formacji.

2) Fundamenty formacji

Podstawowe założenia formacji

11. Bóg jest pierwszym działającym w formacji (Jr 18, 6). On jest w nas „sprawcą i chcenia, i działania zgodnie z Jego wolą” (Flp 2, 13). W formacji pierwszeństwo ma Boże działanie. Chcemy, aby Ojciec nadal kształtował nas przez Jezusa i na Jego podobieństwo, abyśmy umieli usłyszeć głos Pana i jak Maryja czynić wszystko, co powie. Jest to możliwe tylko w otwarciu na prowadzenie Ducha Świętego, którego otrzymaliśmy.

12. Zadaniem formacji już na jej początku jest uzyskanie pełnej otwartości człowieka na Boże działanie i aktywna współpraca z Jego łaską (Rz 8, 28). Pierwszym formatorem po Bożym Duchu jest dla samego siebie każdy człowiek. Wymaga to odkrycia i podjęcia „autoformacji”. Formacja jest drogą przez całe życie. Jesteśmy uczniami i uczennicami „do końca”.

13. Formacja ma wymiar osobisty (indywidualny) i wspólnotowy. Oba te wymiary przenikają się.

14. Efektywna formacja prowadzona jest poprzez nauczanie, służbę i wyjście misyjne. Poza tradycyjnym sposobem formacji, jakim jest nauczanie (głoszenie, praktyczne warsztaty, korzystanie z materiałów w mediach), potrzebne jest równoległe wprowadzanie w konkretną służbę i doświadczenie wyjścia misyjnego.

Podstawowe cele formacji

15. Formacja do misji współdzielonej ma określone cele. Są nimi postawy, jakie człowiek przyjmuje w efekcie formacji swego wnętrza.

16. Współdzielenie misji, którą żyje synodalny Kościół, zaczyna się od kształtowania serca, nie od poprawy struktur i pisania programów. Zgodnie z biblijnym rozumieniem serce to osobowe centrum człowieka z jego intelektem i wolą, uczuciami i sumieniem, pragnieniami i pamięcią. Formacja serca obejmuje więc wszystkie aspekty życia człowieka, jego człowieczeństwo i duchowość, rozumienie świata i posługę, dlatego jest

formacją integralną, całościową. Wszystko, co poniżej zostało opisane, zaczyna się od serca: „życie tam ma swoje źródło” (Prz 4, 23).

17. Formacja serca rozpoczyna się od wprowadzenia w doświadczenie uprzedzającej miłości Boga i osobistego spotkania z Jezusem Chrystusem. Zmierza do przyłgnięcia ludzkiej osoby do osoby Jezusa Chrystusa w całkowitej wolności, na wzór Maryi. W ramach formacji kładziemy nacisk na nawrócenie z powszechnej nieświadomości i niedoceniań roli osobistej wielopłaszczyznowej relacji z Jezusem. Formowany jest zaproszony do stopniowego upodabniania się do Jezusa Chrystusa i kształtowania w sobie myśli, uczuć i pragnień Jego samego: „To dążenie niech was ożywia; ono też było w Chrystusie Jezusie” (Flp 2, 5). Zasadniczym celem tej drogi formacyjnej jest coraz głębsze zjednoczenie z Jezusem, co św. Paweł wyraził w słowach: „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus” (Ga 2, 20). To samo wyrażamy w modlitwie: „Uczyń serce moje według serca Twego”.

Przestrzenie formacji

18. Formacja do misji współdzielonej budowana jest na fundamencie dojrzałego człowieczeństwa, pogłębionej duchowości i rzetelnego rozumienia rzeczywistości. Te postawy kształtowane są w ramach formacji podstawowej: ludzkiej, duchowej i intelektualnej. Bez tego fundamentu nie ma misji współdzielonej. Ponieważ te postawy opisane są w wielu dokumentach Kościoła, poniżej zwrócimy uwagę na to, co w formacji jest istotne dla misji współdzielonej.

19. Formacja do misji współdzielonej składa się z elementów takich jak: rozumienie Kościoła (eklezjologia), misyjność, synodalność.

3) Formacja podstawowa

Formacja ludzka

20. Człowiek, który na drodze dojrzewania swojej wiary poznaje Chrystusa, dostrzega w Nim wzór doskonałego człowieczeństwa. Człowiek, tak jak dziecko od swoich rodziców, uczy się od Chrystusa rozpoznawać i naśladować Jego myśli, uczucia i czyny, upodabniając się do Niego. To postawa serca dziecka, „synostwa Bożego”, o której mówi św. Paweł: „Albowiem wszyscy, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi”, jako ochrzczeni otrzymaliśmy „Ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać «Abba, Ojczy!»” (Rz 8, 14-15).

21. Człowiek dojrzały ma dojrzałe serce. Poznaje z pokorą prawdę o sobie i Bogu, a przyjmując łaskę i miłość Boga z odwagą odpowiada na nie swoją wiarą, „która działa przez miłość” (Ga 5, 6). Z pomocą łaski Bożej świadomie nie zgadza się na swój grzech. Człowiek o sercu dojrzałym jest miłosierny wobec siebie i innych. W ten sposób odpowiada miłością i wiarą na łaskę i miłość Boga; dzięki temu uczy się dzielić miłosierne spojrzenie Jezusa, Dobrego Pasterza (Mk 6, 34). Człowiek o sercu dojrzałym przez poznanie prawdy o sobie i Bogu odkrywa wartości i według nich żyje. Jest gotowy do weryfikacji własnego punktu widzenia i przyjęcia prawdy płynącej z innych źródeł.

22. Człowiek dojrzały, który poznał prawdę o sobie, dostrzega drugiego człowieka i przyjmuje go z miłością i szacunkiem. Ta wzajemna relacja szacunku towarzyszy mu podczas wszystkich kontaktów międzyludzkich (dom, rodzina, praca, sąsiedzi), ale także w misji Kościoła, w kontaktach świeckich z duchownymi, duchownych ze świeckimi, między grupami we wspólnocie i w parafii oraz między wspólnotami. Człowiek o dojrzałym sercu wyraża swój szacunek do drugiego człowieka, słuchając go z uwagą

i wysłuchując do końca innych, a wypowiadając swoje zdanie, nie rani drugiego. Dzięki postawie słuchania realizujemy synodalność naszych wspólnot. Pokorne słuchanie natchnień Ducha Świętego jest koniecznym elementem rozeznawania osobistego i wspólnotowego.

23. Człowiek dojrzały dostrzega drugiego jako dar i pomoc na drodze swojego wzrostu, czego wyrazem jest postawa nawrócenia relacji. Przyjmuje on prawdę, że jesteśmy towarzyszami, a nie konkurentami na tej samej drodze do zbawienia. Człowiek dojrzały tworzy sieć osobistych relacji, w której na drodze wiary każdy jest równy i ważny. Tworzenie sieci relacji dotyczy wszystkich naszych powiązań z innymi, a szczególnie między osobami duchownymi a świeckimi. Biblijną inspiracją dla tworzenia więzi jest osoba św. Pawła, którego słowo Boże określa jako „tkacza” (Dz 18, 3). Pokarmem dla wszystkich relacji osobowych jest wspólny czas oraz dzielenie się wiarą i świadectwem życia z Bogiem, jest to więź, której podstawą jest serce, gdyż „serce umożliwia każdą autentyczną więź” i to ono scala i łączy (*Dilexit nos*, nr 17). Człowiek w zdrowych relacjach z szacunkiem wyraża swoje emocje i stany, umie o nich mówić, szuka dla nich pomocy u Boga i ludzi.

24. Człowiek dojrzały znajduje się na drodze do wewnętrznej spójności, aby opisywane tu postawy zgodnie w nim współistniały.

Formacja duchowa

25. Człowiek wierzący rozwija osobistą relację z Bogiem. Pragnie tego, co jest najgłębszym pragnieniem Jezusa Chrystusa, posłanego przez Ojca z misją zbawienia: „by wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (1 Tm 2, 4). Pragnienie to prowadzi wierzącego do odkrycia własnego miejsca w Kościele i podjęcia misji w ramach jego posłannictwa.

26. Człowiek wierzący ma serce ucznia. Rozpoznaje Jezusa jako Przyjaciela i Przewodnika, mówiącego „Pójdź za mną”. Świadomie daje pozytywną odpowiedź na to powołanie – podejmuje decyzję o byciu uczniem Jezusa. Uczeń Jezusa nieustannie dąży do pogłębiania osobistej relacji z Nim poprzez: słuchanie ze zrozumieniem i wdrażanie Jego nauki, poznawanie łaski i zadań wynikających z przyjęcia sakramentu chrztu, upodabnianie swego serca do Serca Jezusowego w zakresie myśli, odczuwania i decyzji prowadzących do czynów. Uczeń Jezusa ma świadomość koniecznej spójności głoszonych przekonań ze świadectwem życia, która ma moc pociągania do wiary.

27. Człowiek wierzący słucha Boga przez czytanie słowa Bożego. Ono prowadzi go do głębszego poznawania Boga w Kościele i do stawiania się świadkiem wiary, aby móc skutecznie głosić Chrystusa.

28. Człowiek wierzący żyje w relacji z Duchem Świętym. To On uzdalnia do współdzielenia misji. Jest więzią jedności, darem mądrości, daje wzrost i ożywia do misji: „Różne są dary łaski, lecz ten sam Duch; różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich. Wszystkim zaś objawia się Duch dla wspólnego dobra” (1 Kor 12, 4-7). Współdzielimy jedną misję, do której zaprasza nas Boży Duch. Nikt z nas z osobna nie ma wszystkich darów Bożego Ducha. Mamy je dopiero razem, jako Kościół. Duch Święty uczy nas mówić „my”.

29. Człowiek wierzący żyje w duchu Jezusa Sługi. Wypełnia się to w konkretnej posłudze „na wzór Syna Człowieczego, który nie przyszedł, aby Mu służyło, lecz aby służyć i dać swoje życie na okup za wielu” (Mt 20, 28). Celem formacji jest zawsze wychowanie do diakonii, do posiadania siebie w dawaniu siebie, gdyż „człowiek nie

może się odnaleźć w pełni inaczej jak tylko poprzez bezinteresowny dar z siebie samego” (*Gaudium et spes*, nr 24). Na tym polega podstawowe powołanie każdego człowieka, czyli świętość jako życie w zjednoczeniu z wolą Boga.

Formacja intelektualna

30. Celem formacji intelektualnej jest mądrość serca. Jest to udział w mądrości Bożej, która przewyższa ludzką wiedzę. Według św. Pawła w pełni wyraża się ona w Chrystusie Ukrzyżowanym, Mądrości i Mocy Bożej (1 Kor 1, 24). Mądrość serca pochodzi „z góry” – od Boga i jest dostępna dla człowieka, jeśli otwiera on swój umysł na prawdy objawione w słowie Bożym.

31. Wiara chrześcijańska potrzebuje zrozumienia (*fides quaerens intellectum*). Dzięki formacji intelektualnej wiara człowieka staje się rozumna. Człowiek wierzący wie, w co wierzy i jest zdolny uzasadnić swoją wiarę (1 P 3, 15). Dzięki oparciu misji na Bożej prawdzie jest ona owocna.

32. Misja to spotkanie człowieka w tym miejscu, w którym on żyje, często na peryferiach Kościoła. Rozumieniu wiary ma towarzyszyć także rozumienie świata, do którego jesteśmy posłani z orędziem wiary, w tym uwarunkowań społeczno-kulturowych ludzi współczesnych. Jest to konieczne, by móc skutecznie docierać do ludzi i prowadzić ich do Jezusa.

33. Formacja intelektualna ukazuje właściwą wizję człowieka jako istoty relacyjnej. Każdy wierzący prawdziwie realizuje swoją tożsamość w łączności z „Ty” Boga i „ty” drugiego człowieka, w eklezjalnym „my”.

34. W ramach formacji intelektualnej dokonuje się przyjęcie prawdy o wspólnotowym wymiarze wiary i misji chrześcijan. Wiedza na ten temat rodzi zaangażowanie i świadomość, że mamy w Kościele swoją misję do spełnienia, a Kościół to nie „oni”, ale „my”.

4) Formacja do misji współdzielonej

35. Formacja serca jest zawsze formacją w Kościele i dla Kościoła. Nie polega na zamknięciu się we własnym indywidualizmie i nie wspiera takiej postawy. Prowadzi do rozpoznania i podjęcia służby w Kościele, która jest współdzielona z innymi. Uświadamia wierzącym, że ich osobistemu przeżywaniu wiary chrześcijańskiej towarzyszy przeżywanie jej we wspólnocie Kościoła.

36. Pogłębianie świadomości sakramentu chrztu i bierzmowania prowadzi do kształtowania poczucia przynależności do Kościoła. Poczucie to sprawia, że chrześcijanin myśli o Kościele jak o swoim domu (nasze „my”), odkrywa w nim swoje miejsce i angażuje się w jego życie. Jest zdolny przeżywać więź z Kościołem zarówno na poziomie lokalnym (parafia), jak i na innych poziomach (dekanat, diecezja, Kościół powszechny).

37. Wprowadzanie w głębokie i osobiste naśladowanie myśli, uczuć i postaw Jezusa Chrystusa względem wspólnoty wierzących jest drogą do dojrzałego umiłowania Kościoła, na wzór Chrystusa, który „umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić” (Ef 5, 25-26).

38. Istotne jest właściwe pojmowanie Kościoła i jego przymiotów, zwłaszcza jedności. Nie jest ona unifikacją, lecz jednością w różnorodności. Takie jej postrzeganie sprawia, że doświadcza się Kościoła jako wspólnoty różnych powołań, darów i charyzmatów, uprawnionych i chcianych przez Boga w służbie zbawienia.

39. Również wszelka władza w tak przeżywanym Kościele jest sprawowana w ścisłej więzi z całą wspólnotą wierzących i jest w swej istocie służebna – ukierunkowana na wzrost życia wiary i zbawienie tych, którym się przewodzi. W sprawowaniu władzy w duchu służby ważne jest rozeznawanie i ożywanie darów u innych osób.
40. Formacja do misji współdzielonej wymaga kształtowania w sercu i w codzienności nawyku indywidualnego i wspólnotowego rozeznawania darów i misji poszczególnych członków wspólnoty. To nawyk stawiania pytania: „Co jest naszą wspólną misją?”, „Jak ją razem realizować?”. Oznacza to niejednokrotnie zgodę na porzucenie dawnej metody misji, ale nie samej misji. To postawa słuchania drugiego człowieka, każdego, bez względu na to, jakie miejsce zajmuje w Kościele (a nawet poza nim). Misja realizowana w Kościele zakłada wolność od samego siebie i własnych metod.
41. Z powszechności Kościoła wynika konieczność postawy życzliwości i otwartości na osoby pozostające na peryferiach Kościoła lub będące poza wspólnotą wiary. Osoba posłana przez Jezusa ma świadomość, że wraz z innymi uczniami-misjonarzami i na różne sposoby jest posyłana przez Pana do wszystkich. Kościoła z istoty powszechny jest „sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego” (*Lumen gentium*, nr 1).
42. Formacja prowadzi do podjęcia współodpowiedzialności za Kościół, od poziomu rodziny, wspólnoty, parafii, przez dekanat, po diecezję i Kościół powszechny. Współodpowiedzialność jest postawą o wiele głębszą niż sama współpraca. Osoba posłana przez Jezusa ma świadomość przynależności do Kościoła, poznaje Kościół, podejmuje odpowiedzialność za wspólnotę. Człowiek uformowany ma serce „rozszerzone” (2 Kor 6, 11-12), obejmujące rodzinę, parafię, zgromadzenie, wspólnotę, dekanat, diecezję, Kościół i świat.
43. Liturgia to kluczowa przestrzeń formacji do misji współdzielonej. Liturgia „jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła i jednocześnie jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc” (*Sacrosanctum concilium*, nr 10). Właściwe przeżywanie liturgii buduje komunie. W liturgii, szczególnie eucharystycznej, swoje miejsce odnajdują wszystkie posługi. Dzięki odczytywaniu powołania i formowaniu do każdej z posług Mistyczne Ciało Chrystusa osiąga swoją pełnię. Jednocześnie z liturgii każdy czerpie siłę i postanie do wynikających z jego stanu posług na rzecz Kościoła i świata.
44. Osoba posłana przez Jezusa wie, że w misji ma współdziałać w pełnej zgodzie z nauczaniem Kościoła oraz odnawiać swą posługę poprzez czujne podążanie za Mistrzem.
45. Uczeń Jezusa odkrywa swoją misję w Kościele i ma serce gotowe do współdzielenia misji. Dostrzega tych, z którymi i do których idzie. Formuje w sobie postawę mówienia „my”, przy zaangażowaniu własnego „ja” i szacunku dla „ty”. Wszyscy niezależnie od stanu oraz charyzmatu jesteśmy potrzebni, jesteśmy różnymi członkami jednego Ciała. Pamiętamy, że Kościół nie jest „mój”. Uczymy się mówić „nasz”, pamiętając, że Kościół jest Jezusa Chrystusa (Mt 16, 18).
46. Praktykowanie miłości jest wyrazem dojrzałości wiary i zarazem weryfikacją jej autentyczności w konkretnym spotkaniu z innym człowiekiem.
47. W Kościele drugi człowiek jest darem dla wspólnoty. Ważne jest współuczestnictwo, a nie współzawodnictwo zarówno w ramach poszczególnych parafii, pomiędzy grupami w nich działającymi, jak i pomiędzy parafiami.
48. Formacja współdzielona prowadzi do odnalezienia przez każdego ochrzczonego właściwego miejsca we wspólnocie Kościoła, w którym będzie mógł służyć zgodnie ze

swoim charyzmatem. Dlatego słusznym jest przedstawianie wszystkim różnorodności i bogactwa grup, ruchów i wspólnot istniejących w parafii, dekanacie i diecezji.

5) Środki formacji

49. Dla osiągnięcia danej postawy konieczne są określone środki, czyli metody i narzędzia. Metoda to sposób postępowania składający się z zaplanowanych etapów prowadzących od stanu aktualnego do celu. Narzędzia to konkretne materiały, techniki, wydarzenia itp., które są wykorzystywane przez metodę.

50. Formacja do misji współdzielonej jest komplementarna, a wszystkie wymienione środki są do zastosowania. Najpierw formacja polega na doprowadzeniu do spotkania z Jezusem i wejścia z Nim w osobistą relację, potem na formacji ludzkiej, duchowej i intelektualnej. Pominięcie formacji podstawowej i przejście od razu do formacji do misji współdzielonej będzie budowaniem na piasku.

Środki formacji podstawowej

51. Środkami w zakresie formacji ludzkiej są m.in.:

- a. realizacja z Bożą pomocą swojego powołania przez wierne wypełnianie obowiązków stanu. Niewierność obowiązkom stanu (rodzynie, pracy) zapowiada niewierność misji współdzielonej i często oznacza niewłaściwe intencje posługiwania w Kościele;
- b. spotkania z drugą osobą. Człowiek rozpoznający siebie jako osobę relacyjną towarzyszy drugiemu człowiekowi na drodze wiary oraz pomaga tym, którzy potrzebują wsparcia. Nieformalne, ale uważne przeżywanie spotkań z innymi osobami, które nas właściwie kształtują, jest ważnym elementem formacji;
- c. podejmowanie trudu wglądu w siebie i samopoznania. Jest to konieczne dla wzrastania w człowieczeństwie i właściwego podejmowania posługi dla innych i z innymi. Pomocne mogą w tym być m.in. regularny rachunek sumienia, kierownictwo duchowe czy fachowa pomoc specjalistyczna (psychologiczna, pedagogiczna);
- d. systematyczna formacja przez korzystanie z wykładów, seminariów, konferencji i rekolekcji, które oferuje parafia, dekanat, Centrum Formacji i Modlitwy Archidiecezji Wrocławskiej (dalej: CFiM), a także inne sprawdzone organizacje, grupy, osoby w diecezji i poza nią;
- e. komunikacja, wzmocnienie kultury dialogu, chęć wzajemnego zrozumienia oraz szukanie języka, który to umożliwia;
- f. zaangażowanie w różne formy wolontariatu czy pomocy charytatywnej. Uczy to sztuki wspólnego działania, przełamywania barier, otwierania się na drugiego człowieka i wczucia się w jego położenie.

52. Środkami w zakresie formacji duchowej są m.in.:

- a. życie sakramentami, czerpanie siły z sakramentów chrztu, bierzmowania, pokuty i pojednania. Szczególnie ważna jest rola głęboko i pobożnie przeżywanej Eucharystii;
- b. indywidualnie i wspólnie przeżywana adoracja Najświętszego Sakramentu;
- c. regularne kierownictwo lub towarzyszenie duchowe, w którym zyskujemy nowe spojrzenie na życie. Kierownictwo duchowe może, ale nie musi łączyć się z sakramentem pokuty i pojednania;

- d. modlitwa liturgią godzin, która jako codzienna modlitwa Kościoła uczy współdzielenia misji;
 - e. osobiste i wspólnotowe rozważanie Pisma Świętego i pogłębianie jego rozumienia;
 - f. poznawanie nauczania Kościoła, szczególnie tego, co nauczane jest przez papieża. Tam skupia się aktualne rozeznanie Kościoła i odkrywane są drogi dla „dziś i jutra” naszego życia.
 - g. modlitwa myślna jako medytacja słowa Bożego i rozszerzony rachunek sumienia;
 - h. udział w rekolekcjach, dniach skupienia, dniach wspólnoty;
 - i. udział w małych grupach formacyjnych w parafiach, w których można słuchać katechezy, medytować słowo Boże i dzielić się nim, aby się uczyć osobistej relacji z Bogiem;
 - j. dobrze przeprowadzane szkolne lekcje religii oraz katechezy parafialne, szczególnie przygotowanie do przyjęcia sakramentów inicjacji chrześcijańskiej;
 - k. zanurzenie we wspólnocie Kościoła poprzez zaangażowanie w parafiach, wspólnotach i ruchach;
53. Środkami w zakresie formacji intelektualnej są m.in.:
- a. katecheza w rodzinie, w parafii oraz lekcje religii w szkołach. Na uwagę zasługują katechezy sakramentalne w postaci spotkań w małych grupach, z możliwością dialogu;
 - b. organizowane kursy, warsztaty, szkolenia, studia, itp.;
 - c. osobiste studium przez lekturę, poszukiwania, rozmowy, audycje, itp.

Środki formacji do misji współdzielonej

54. Środkami w zakresie formacji do misji współdzielonej są m.in.:
- a. słuchanie i naśladowanie Jezusa, co prowadzi do osobistego zaangażowania w dojrzałe człowieczeństwo, życie duchowe i intelektualne;
 - b. wejście w doświadczenie żywego Kościoła. Udział w życiu parafii, wspólnoty, dekanatu i diecezji. Istotne jest wspólne zaangażowanie duchownych, świeckich i osób konsekrowanych;
 - c. zaangażowanie w różne formy misji współdzielonej w swojej parafii, grupie lub wspólnocie, doświadczając mocy działającego Ducha Świętego;
 - d. wydarzenia formacyjne na poziomie diecezjalnym, prowadzone przez CFiM;
 - e. wydarzenia formacyjne na poziomie krajowym, diecezjalnym, dekanalnym lub parafialnym, takie jak np. kongresy, fora, warsztaty i kursy o charakterze duchowym, biblijnym, ewangelizacyjnym, aby być jak najlepiej przygotowanym do dawania świadectwa i przekazywania Dobrej Nowiny o zbawieniu w Chrystusie;
 - f. nauczanie metody „Rozmowa w Duchu Świętym”, która jest praktycznym narzędziem rozeznania do podejmowania i realizowania misji współdzielonej;
 - g. działanie poziomie diecezji, dekanatu i parafii struktur wspólnotowych, które rozeznają i wspierają misję, takie jak: rady duszpasterskie i rady ekonomiczne;

- h. prowadzone w małych grupach dzielenie słowem i życiem, także w formie rekolekcji. Istotą pracy w takich grupach jest formowanie do współodpowiedzialności osób różnych stanów. Szczere relacje w małych grupach formacyjnych, wzajemne otwarcie się na siebie i uważne słuchanie są dobrym przeżywaniem ducha synodalności w gronie osób, którym zależy na dobru Kościoła lokalnego;
- i. uwzględnienie tematu misji współdzielonej w programach formacyjnych poszczególnych grup i stanów, posług i zadań;
- j. przeprowadzanie spotkań formacyjnych nie tylko dla osób należących do tego samego stanu lub grupy (np. księża, katechiści, osoby konsekrowane), ale również w kluczu wspólnej misji (np. wszyscy zaangażowani w parafię, dekanat lub dane duszpasterstwo);
- k. przygotowanie i przeprowadzenie formację osób dbających o współdzielenie misji. Zbudowanie służących temu celowi struktur formacyjnych na poziomie parafialnym, dekanalnym i diecezjalnym;
- l. planowanie programów i kalendarzy parafii, wspólnoty, dekanatu i diecezji w jedności ze sobą oraz z Kościołem w Polsce i na świecie;
- m. Systemowa pomoc w organizowaniu formacji dla tych, którzy własnymi siłami nie mogą tego w wystarczający sposób osiągnąć (np. mniejszym i uboższym parafiom, wspólnotom w kryzysie).

55. W temacie misji współdzielonej komisja pozostawia do dalszego rozeznania temat nawrócenia relacyjnego, które jest konieczne do okrycia synodalności Kościoła i misji współdzielonej: na czym polega nawrócenie w kontaktach i relacjach między nami w Kościele, szczególnie między duchownymi i świeckimi? Jakie środki prowadzą do nawrócenia relacyjnego?

III. Formacja właściwa poszczególnym zadaniom i posługom w Kościele

1) Kapłani

56. Formacja początkowa, dokonująca się w seminarium duchownym, ma swoją słuszną autonomię. Jednocześnie jest tylko etapem na drodze formacji kapłańskiej, tworząc jedność z formacją stałą kapłanów. Ponadto jest wpisana w całość formacji do posługi w Kościele. W treści formacji kleryków zawiera się budowanie postaw wymienionych we wcześniejszych częściach dokumentu.

57. Formacja kleryków i księży jest jedną formacją. Ma ona tylko swoje różne etapy: formację początkową (do momentu święceń) i stałą (od momentu święceń). Ta komplementarność wymaga także jedności struktur i wsparcia formacji stałej przez zasoby przypisane formacji początkowej. Zauważamy, że zasoby służące formacji rozłożone są nieproporcjonalnie do potrzeb. Klerykami w seminarium duchownym zajmuje się grupa księży formatorów, korzystających z dużego zaplecza, natomiast formacją stałą prezbiterów zajmuje się dużo mniej osób i mniejsza instytucja. Brakuje struktury, która zajęłaby się formacją wszystkich zaangażowanych w misję.

58. Istnieje konieczność takiej formacji seminaryjnej, aby formowała do misji współdzielonej w synodalnym Kościele misyjnym. Należy zdefiniować obszary wspólnej formacji w tym, co możliwe, i w zakresie, w jakim to jest możliwe, np. wspólne formowanie ze świeckimi do przyjęcia posługi lektoratu, akolitu, diakonatu. Nie gubiąc

odmienności stanu kapłańskiego, takie formowanie razem wprowadza świadomość i praktyczne doświadczenie współdzielenia misji, a wspólny obrzęd ustanowienia posługi lub udzielenia święceń w przypadku diakonatu podkreśla i buduje braterską więź.

59. Etapami formacji początkowej są: etap propedeutyczny, etap stawania się uczniem Jezusa, etap upodabniania się do Jezusa, etap pastoralny. Celami formacji początkowej są: umożliwienie rozeznania powołania i podprowadzenie do ostatecznej decyzji o święceniach, weryfikacja motywacji i gotowości do życia w celibacie, pogłębienie relacji z Bogiem, rozwijanie osobowości, dojrzałości emocjonalnej oraz zdolności do życia wspólnotowego, zdobywanie wiedzy filozoficznej i teologicznej.

60. Celem formacji stałej jest kształtowanie postawy na wzór Jezusa Chrystusa, Dobrego Pasterza. Jest ona kluczowa dla budowania synodalnego Kościoła misyjnego.

61. Wyznaczona droga formacji zarówno kapłanów, jak i kleryków przygotowujących się do sakramentu święceń jest jasno wyrażona w dokumentach Kościoła. Jednakże, jak zauważono w Syntezie diecezjalnej etapu przygotowawczego II Synodu Archidiecezji Wrocławskiej (dalej: Synteza), istnieją elementy, które co do metody wymagają odnowienia, podkreślenia i nierzadko urealnienia. Ich wdrożenie sprawia, że jak powtarza papież Franciszek, pasterze nabierają zapachu owiec a przestają być zarządcami „murów” (Synteza, nr 38s). Te obszary to: celebrowanie liturgii i wspólna odpowiedzialność za jej piękno (Synteza, nr nr 4, 16), odnowienie sposobu głoszenia Słowa Bożego zarówno co do treści (kerygmat, solidna teologia, czytelne przesłanie dotyczące chrześcijańskiego sposobu życia) jak i sposobu głoszenia (Synteza, nr nr 28, 38l, 43g), tworzenie przestrzeni spotkania (Synteza, nr nr 6, 15, 43g-h).

62. Oprócz odnowienia istniejących elementów chcemy podkreślić częściową nowość w formacji kapłańskiej – synodalność nakierowaną na misję. Kapłan jest człowiekiem komunii i misji współdzielonej. Najpierw dotyczy to jego serca, zjednoczonego z sercem Jezusa. Ale także komunii z ochrzczonymi w Kościele, szczególnie z tymi, z którymi dzieli misję w konkretnym miejscu swego życia, którym najczęściej jest parafia. To w parafii kapłan buduje sieć relacji, w której centrum jest Jezus Chrystus. Tę sieć tworzą kapłani, osoby życia konsekrowanego, świeccy.

63. Kapłan w duchu synodalności zdolny jest do dzielenia się własną odpowiedzialnością, tam, gdzie jest to słuszne. Nie jest to proste rozdzielanie zadań i ich koordynacja. Chodzi o współodpowiedzialność, czyli postawę głębszą niż współpraca.

64. Kapłan w drodze formacji do misji współdzielonej kształtuje w sobie nawyk osobistego i wspólnotowego rozeznania. Szczególnym przedmiotem rozeznania jest budowanie komunii, formowanie serc i realizowanie misji Jezusa.

65. Zadaniem kapłana jest odkrywanie darów, jakie mają inni współdzielący z nim misję. Jego charyzmatem jest „odkrywanie, wspieranie i docenianie «ze zmysłem wiary charyzmatów, tak małych, jak i wielkich, które w różnych formach udzielane są świeckim»” oraz uczenie się i praktykowanie „sztuki rozeznawania wspólnotowego, korzystając w tym celu z metody «rozmowy w Duchu»” (Franciszek, List do proboszczów).

66. Kapłan jest misjonarzem. Odróżnia duszpasterstwo sakramentalne od misji ewangelizacji. Dzięki rozwijanej osobście i wspólnotowo „wyobraźni misyjnej” ciągle szuka tych, którzy nie znają Ewangelii.

67. Komisja 2 pozostawia do dalszego rozeznania następujące kwestie:

- a. W jaki sposób, wskazując konkretne metody i narzędzia, przybliżyć formację początkową kleryków wspólnotom parafialnym (jak tworzyć obszary wspólnego życia i wspólnej formacji)?
- b. Jakie są metody i narzędzia potrzebne do budowania jedności formacji początkowej i stałej oraz do formowania kapłanów do podejmowania misji współdzielonej?
- c. Kto powinien odpowiadać za formację początkową kleryków i formację stałą kapłanów? Dotychczas odpowiedzialność ta była rozproszona między między różne instytucje i poszczególnych księży. Czy powinien powstać jeden zespół odpowiedzialny za formację początkową i stałą kapłanów? Czy zespół ten powinien być włączony w struktury CFiM, czy powinien być osobnym zespołem?

2) Diakoni stali

68. Diakonat stanowi pierwszy stopień w hierarchii służebnej i jest włączeniem w posługę Jezusa Chrystusa. Podobnie jak dwa stopnie uczestniczenia w kapłaństwie (episkopat i prezbiterat), tak i stopień służby (diakonat), jest udzielany poprzez święcenia. Diakon jest wyświęcany nie dla kapłaństwa, lecz dla posługi. Jest przeznaczony do pomocy kapłanom i służenia całej wspólnotie Kościoła. Diakonat stały to odrębne powołanie, które jest rozeznawane przez mężczyzn, a w przypadku mężczyzn żonatych – w porozumieniu i wspólnym rozeznaniu z małżonkami.

69. Rozpoczyna się proces wspólnotowego rozeznania wprowadzenia posługi diakonów stałych w archidiecezji wrocławskiej.

70. Komisja synodalna nr 2 „Misja współdzielona – formacja do posługi w Kościele” ocenia pozytywnie możliwość wprowadzenia diakonatu stałego w diecezji.

71. Wprowadzenie diakonatu stałego nie jest próbą rozwiązania problemów z coraz mniejszą liczbą kapłanów. Diakonat jest z natury osobnym powołaniem, dziełem Bożego Ducha.

72. Warunkiem wprowadzenia diakonatu stałego jest zorganizowanie formacji do posługi lektorów i akolitów.

73. Pytanie skierowane do parafialnych i tematycznych zespołów synodalnych: Jak parafialne i tematyczne zespoły synodalne rozeznają możliwość wprowadzenia posługi diakona stałego w archidiecezji wrocławskiej?

3) Osoby życia konsekrowanego

74. Osoby konsekrowane mają swoją formację, którą należy zachować, ale jako ważna część Kościoła partykularnego archidiecezji wrocławskiej potrzebują także formacji do współdzielenia misji. Równocześnie inni posługujący w Kościele potrzebują formacji, która pomoże im współdzielić ich misję z osobami życia konsekrowanego.

75. Komisja 2 pozostawia kwestię formacji osób życia konsekrowanego do dalszego rozeznania, licząc szczególnie na owoce prac zespołu synodalnego osób życia konsekrowanego.

4) Małżonkowie i rodzice

76. Adresatem formacji w tym obszarze są przede wszystkim ci małżonkowie, którzy współuczestniczą w formacji innych małżeństw i narzeczonych lub wspomagają rodziców w ich zadaniu prowadzenia drogą katechumenatu rodzinnego swoich dzieci. Nie jest to zadanie „leczenia ran” i odbudowywania zniszczonych relacji (czemu służy

poradnictwo rodzinne, chociaż i w tej sferze świadectwo życia i towarzyszenia małżonków silnych sakramentalną więzią jest nie do przecenienia). Jest to raczej istotny obszar kreowania rzeczywistości chrześcijańskiego życia, który bezpośrednio wpływa na żywy przekaz wiary i budowanie społeczeństwa opartego na wartościach chrześcijańskich.

77. Małżonkowie i rodzice mają niezastąpioną rolę, m.in. w przygotowaniu do sakramentów, przekazaniu prawdziwego obrazu Boga, uczestniczeniu w formacji do małżeństwa. Ponieważ to rodzina, jako wspólnota życia i miłości, jest uprzywilejowanym miejscem wychowania do wiary i praktyki chrześcijańskiej, dlatego konieczne jest wsparcie w formacji rodziców rozumianych jako formatorów swoich dzieci, tak by sami wzrastając w wierze i sakramentalnej jedności małżeńskiej, tworzyli środowisko przekazywania im wiary (katechumenat rodzinny).

78. Różne wspólnoty małżeńsko-rodzinne działające w diecezji mają wypracowane metody pracy z małżeństwami i wspierają je w realizacji ich zadań. Diecezjalne Duszpasterstwo Rodzin jest miejscem spotkania, wymiany doświadczeń, wzajemnego wsparcia i koordynacji tych działań, korzystającym ze struktury CFiM.

79. Podstawowym miejscem formacji rodziców jako formatorów swoich dzieci jest parafia. Dostrzegając wagę samego przygotowania do sakramentów – głównie do przyjęcia I komunii św. i bierzmowania – konieczna jest zmiana paradygmatu myślenia o przygotowaniu dzieci, przyjmując postawę Jezusa Chrystusa, który błogosławił dzieci, a nauczał dorosłych. Tak więc parafialna formacja i wsparcie rodziców podkreśla znaczenie codziennego katechumenatu rodzinnego, w którym pojawiają się okresy szczególnego przygotowania i przeżywania sakramentów wtajemniczenia. Tworzy również sytuację, w której treści i postawy przekazywane dzieciom w Kościele znajdują potwierdzenie i umocnienie w rodzinach.

5) Katecheci

80. Katecheci realizują zadania chrześcijańskiego głoszenia, nauczania i wychowywania w szkołach.

81. Komisja 2 pozostawia kwestię formacji katechetów do dalszego rozeznania, licząc szczególnie na głos samych katechetów.

6) Odpowiedzialni za ruchy i wspólnoty

82. Istotne jest dostrzeżenie wagi formacji osób, które poprzez swoją postugę przewodzenia wspólnotom lub animowania pracy konkretnych grup, biorą odpowiedzialność za innych we wzrastaniu ich w wierze i praktykowaniu miłości.

83. W formacji tych osób istotne są postawy otwartości na parafię i inne ruchy, umiejętności dostrzegania wspólnych celów i współpracy, a nie rywalizacji w ich osiąganiu, rozpoznawania i uruchamiania u innych ich darów, wspólnego rozeznawania poprzez umiejętność słuchania, w końcu świadomość budowania Kościoła, a nie tylko swojej wspólnoty (budowanie Kościoła poprzez wzrost wspólnoty).

84. Istotne jest dostrzeżenie bogactwa środków i metod formacyjnych, wynikających z charyzmatu poszczególnych ruchów czy grup. Jednakże proboszcz jest tym, który weryfikuje owoce tej formacji w realnym życiu parafii. Tworzy on przestrzeń budowania jedności, rozeznaje też potrzebę pogłębienia formacji osób odpowiedzialnych w swojej parafii. Korzysta również z proponowanych i moderowanych przez CFiM spotkań na poziomie diecezji bądź dekanatu.

85. Komisja 2 pozostawia do dalszego rozeznania kwestię zgłębienia tematu formacji osób odpowiedzialnych za ruchy i wspólnoty. Zwraca się z zachętą i prośbą o dalsze rozeznanie w tej kwestii do międzywspólnotowego zespołu synodalnego oraz innych parafialnych i tematycznych zespołów synodalnych.

7) Katechiści

86. Katechiści to postługa, która w archidiecezji wrocławskiej wymaga wprowadzenia. Podstawą jest List apostolski w formie „motu proprio” papieża Franciszka *Antiquum ministerium*, w którym ustanawia postugę katechisty.

87. Katechiści to świeccy mężczyźni i kobiety, o głębokiej wierze i dojrzałości ludzkiej, którzy na mocy chrztu, posłani przez biskupa, przez nauczanie budują Kościół. Wielkodusznie podejmują trud przekazywania nauki Kościoła, aby poprzez swoją służbę prowadzić innych do głębszej relacji z Bogiem i życia Ewangelią. Misja katechisty nie polega na biernym przekazie prawd wiary, ale przede wszystkim na świadectwie własnego życia, jest on bowiem „świadkiem wiary, mistrzem i mistagogiem, towarzyszem i pedagogiem nauczającym w imieniu Kościoła” (*Antiquum ministerium*, nr 6).

88. „Otrzymanie postługi świeckiej, takiej jak katechista, wyciska mocniejszy akcent na zaangażowaniu misyjnym, charakterystycznym dla każdego ochrzczonego, które musi realizować się jednakże w pełnej formie świeckiej, bez wpadania w jakikolwiek wyraz klerykalizacji” (*Antiquum ministerium*, nr 7). Katechista jest najbliższy misji „ewangelizatora”.

89. Do postługi katechisty powoływani są mężczyźni i kobiety, „by brali czynny udział w życiu wspólnoty chrześcijańskiej, byli zdolni do przyjmowania innych, do szczodrości i życia w komunii braterskiej [...] aby byli uważnymi głosicielami prawdy wiary oraz by mieli już wcześniejsze doświadczenie katechezy [...] Wymaga się, aby były to osoby wiernie współpracujące z prezbiterami oraz diakonami, dyspozycyjne do wykonywania postługi tam, gdzie jest to konieczne, i inspirowane przez prawdziwy zapał apostolski” (*Antiquum ministerium*, nr 8).

8) Nadzwyczajni szafarze Komunii św.

90. Nadzwyczajni szafarze Komunii św. to grupa osób, zaangażowanych w życie Kościoła, ważnych dla misji współdzielonej.

91. Nadzwyczajny szafarz Komunii św. to nie postługa (w przeciwieństwie do akolitu), lecz zadanie, które jest czasowe. Wprowadzenie akolitu nie oznacza zniesienia funkcji nadzwyczajnego szafarza, choć niektórzy z nich mogą wejść na drogę formacji do akolitu.

92. Celem formacji tych osób jest jeszcze głębsze zaprzyjaźnienie się z Chrystusem obecnym w Eucharystii oraz wrażliwość wobec drugiego człowieka, zwłaszcza chorego. Wynikają one z zadania, które mają wypełniać: pomagać w rozdawaniu Komunii św. w wielkim zgromadzeniu wiernych i w zanoszeniu Komunii św. do chorych.

9) Lektorzy

93. Lektorzy to postługa, która wymaga wprowadzenia w archidiecezji wrocławskiej.

94. Zadaniem lektora jest najpierw „czytania słowa Bożego w zgromadzeniu liturgicznym”, ale to nie wyczerpuje jego misji, ponieważ „w braku psalmisty, ma recytować psalm międzylekcyjny; gdzie nie ma diakona lub kantora, powinien zapowiadać intencje modlitwy powszechnej; ma prowadzić śpiew i kierować

uczestnictwem Ludu wiernego; przygotowywać wiernych do godnego przyjmowania sakramentów. Może również – jeśli zachodzi potrzeba czuwać nad przygotowaniem innych wiernych, którzy czytają Pismo Święte w czynnościach liturgicznych na podstawie tymczasowego zlecenia. Aby zaś bardziej odpowiednio i doskonale pełnił tę funkcję, winien gorliwie rozważać Pismo Święte” (*Ministeria quaedam*, V).

95. Z liturgicznych zadań lektora wypływają jego zadania sługi słowa Bożego we wspólnocie, np. animatora grupy biblijnej.

96. Wprowadzenie posługi lektora nie oznacza zniesienia funkcji lektora w ramach Liturgicznej Służby Ołtarza (dalej: LSO).

97. Lektorzy to świeccy mężczyźni i kobiety, gdyż ich posługa zakorzeniona jest w sakramencie chrztu.

98. „Lektor, świadomy przyjętego urzędu, powinien dokładać wszelkich starań i korzystać z odpowiednich środków, aby coraz pełniej zdobywał szczere i żywe umiłowanie oraz poznanie Pisma Świętego i w ten sposób stawał się doskonalszym uczniem Pana” (*Ministeria quaedam*, V).

10) Akolici

99. Akolici to posługa, która wymaga wprowadzenia w archidiecezji wrocławskiej.

100. Zadaniem akolity jest „troska o służbę ołtarza, pomaganie diakonowi i kapłanowi w sprawowaniu liturgii, zwłaszcza Mszy; ponadto należy do niego, jako do szafarza nadzwyczajnego, udzielanie Komunii Świętej [...] wystawienie Najświętszego Sakramentu Eucharystii do publicznej adoracji wiernych, a następnie schowanie, jednak bez udzielenia ludowi błogosławieństwa. Może również [...] zajmować się przygotowaniem innych wiernych, którzy na mocy czasowego upoważnienia pomagają kapłanowi lub diakonowi w czynnościach liturgicznych, nosząc mszał, krzyż, świece itd. lub wykonując inne podobne funkcje” (*Ministeria quaedam*, VI).

101. Wprowadzenie akolitu nie oznacza zniesienia funkcji nadzwyczajnego szafarza Komunii św. Akolita to posługa, która jest dana do końca życia i ma większy zakres zadań niż funkcja nadzwyczajnego szafarza. Podobnie ma się relacja posługi akolity do funkcji ceremoniarza LSO – akolita wypełnia także zadania, które pełni ceremoniarz, ale ma większy zakres zadań.

102. Akolici to świeccy mężczyźni i kobiety, gdyż ich posługa zakorzeniona jest w sakramencie chrztu.

103. Formacja akolity prowadzi do większego umiłowania Eucharystii.

104. Swoje funkcje „akolita wypełni godniej, jeżeli będzie uczestniczył z coraz większą żarliwością w Eucharystii, karmił się nią i zdobywał doskonalsze jej poznanie. Akolita przeznaczony w szczególny sposób do służby ołtarza, powinien nauczyć się wszystkiego, co należy do kultu Bożego, i starać się zrozumieć wewnętrzne i duchowe znaczenie tego, tak aby codziennie ofiarował się Bogu i był dla wszystkich przykładem powagi i szacunku w świątyni, jak również obejmował szczerą miłością mistyczne Ciało Chrystusa, czyli Lud Boży, zwłaszcza zaś upośledzonych i chorych” (*Ministeria quaedam*, VI).

11) Liturgiczna Służba Ołtarza

105. Liturgiczna Służba Ołtarza podejmuje służbę w zgromadzeniach liturgicznych, pełniąc przypisane sobie zadania. Adresatem tej grupy są chłopcy i dziewczęta, dzieci, młodzież i dorośli. W ramach LSO istnieje wielość funkcji, których stopniowe poznawanie i pełnienie wyznacza drogę formacji (m.in. kandydat, ministrant światła,

krzyża, ołtarza, kantor, komentator, lektor, ceremoniarz). Po przejściu przez formację LSO jedną z możliwości jest wejście na drogę dalszej formacji do funkcji nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej lub do posług lektoratu i akolitu.

106. Udział w LSO stwarza dobre środowisko rówieśnicze dla dzieci i młodzieży. Wyrabia postawy współodpowiedzialności, zaangażowania, uczy budowania wspólnoty, funkcjonowania w małych grupach. Wdraża też do modlitwy, czytania i życia słowem Bożym, uczy wzajemnego słuchania i dzielenia się wiarą. Przede wszystkim jednak aktywnie włącza od najmłodszych lat w życie liturgiczne Kościoła. Warto zwracać uwagę, żeby ten aspekt uczestniczenia w liturgii i formowania się do niej był również istotnym udziałem wszystkich grup dziecięcych i młodzieżowych, eliminując przez to aspekt biernego (czyli w rozumieniu młodych nudnego i nieprzyciągającego uwagi) uczestnictwa w liturgii.

107. Metody formacji powinny być adekwatne do charakterystyki dzisiejszego pokolenia młodych, co wymaga odpowiedniej formacji osoby prowadzącej, zdolnej do uczenia się. Udział w formowaniu LSO może być szczególnie wyraźnym przykładem współdzielenia misji, w której uczestniczą zarówno kapłani, jak i rodzice czy dorośli pełniący posługi lektoratu i akolitu. Związane jest to z koniecznością wieloaspektowego tworzenia środowiska wzrostu, które dla młodych będzie atrakcyjne i związane również z aktywnością pozaliturgiczną – wyjazdami, gramami, rywalizacją sportową, itp.

12) Rady duszpasterskie i ekonomiczne

108. Członkowie rad duszpasterskich i rad ekonomicznych, których utworzenie postuluje Komisja synodalna 1 „Synodalna parafia misyjna”, to nowa grupa osób, które wchodzi na drogę formacji.

109. Z racji różnorodności osób, które rady będą tworzyć, oraz z racji ich kompleksowego zadania (współodpowiedzialność z księdzem proboszczem za całe życie parafii) pogłębiona i regularna formacja do misji współdzielonej jest koniecznym wymogiem. Stawiane przed nimi postawy uzdalniają do tej funkcji i są nieodzowne dla osiągnięcia celów rad:

- a. współodpowiedzialność i umiejętność wspólnego podejmowania misji. Wiąże się z nimi mądre planowanie i dzielenie zadań pomiędzy różnych członków parafii i różne wspólnoty ją tworzące. Jest to również dar zaangażowania innych;
- b. wspólnotowe rozeznawanie misji parafii. Zakłada ono umiejętność wsłuchiwania się w głosy parafian. Sprawdzonym narzędziem jest synodalna metoda „Rozmowa w Duchu Świętym”;
- c. współpraca z proboszczem.

110. Członkowie rad działających na poziomie diecezji, dekanatów i parafii odbywają cykliczne spotkania formacyjne, które przygotowują ich do pełnienia zadań radnych oraz pozwolą planować działania duszpasterskie i gospodarczo-ekonomiczne.

13) Muzycy kościelni

111. Dla owocności misji Kościoła ważna jest muzyka w zgromadzeniu liturgicznym. Dobór i wykonanie pieśni to ważne elementy liturgii i budowania komunii, przeżywania wiary. Niewłaściwy dobór pieśni utrudnia dotarcie z kerygmatem (czasami wręcz zmienia przekaz wiary) i odstrasza młodych.

112. Adresatem formacji są organiści, kantorzy i inne osoby biorące odpowiedzialność za śpiew i muzykę w parafii. Największą grupą są organiści, którzy przygotowują się do swoich zadań w Metropolitalnym Studium Organistowskim. Należy jednak pamiętać o licznej grupie osób, nierzadko dysponujących wykształceniem muzycznym, które pragną dzielić się swoim talentem i animują muzykę w różnych grupach, wspólnotach, czy scholach parafialnych. Często bowiem ich zaangażowanie jest tym, co przyciąga młodych do kościoła.

113. Ze względu na szeroką specyfikę pracy muzyków kościelnych, do której zaliczyć można zarówno uczestnictwo w liturgii, jak i animowanie różnych grup, do celów i metod ich formacji odnoszą się treści zawarte w artykułach dotyczących posług liturgicznych oraz odpowiedzialnych za wspólnoty.

114. Komisja 2 zwraca się do parafialnych i tematycznych zespołów synodalnych o rozeznanie metod i konkretnych środków formacji muzyków kościelnych.

14) Posługujący w parafii

115. Różnorodność środowisk, z których są zbudowane nasze parafie, składa się na ich specyfikę i bogactwo w odmienności. Wynika z tego możliwość istnienia różnych funkcji i diakonii charakterystycznych dla konkretnej parafii. Najbardziej wyrazistym przykładem, obecnym w wielu parafiach, jest funkcja kościelnego-zakrystiana. Zadaniem księdza proboszcza jest identyfikacja wszystkich takich diakonii obecnych w parafii oraz ich potrzeb formacyjnych. Dzięki swojemu rozeznaniu włącza te osoby do formacji istniejących już w parafii grup lub przygotowuje dla nich odrębną drogę wzrostu. W zadaniu tym jest wspomagany przez zespół CFiM.

116. Komisja 2 zwraca się do parafialnych i tematycznych zespołów synodalnych o rozeznanie metod i konkretnych środków formacji osób posługujących parafii.

IV. Organizacja formacji w diecezji, dekanacie i parafii

117. W archidiecezji wrocławskiej powstaje „Centrum Formacji i Modlitwy Archidiecezji Wrocławskiej” (CFiM).

118. CFiM odpowiada za formację w archidiecezji wrocławskiej.

119. CFiM organizuje formację na poziomie diecezji, dekanatów i parafii.

120. CFiM przygotowuje propozycje formacji dla poszczególnych grup, wspólnot i wiernych w archidiecezji wrocławskiej.

121. CFiM odpowiada za formację wspólną dla wszystkich stanów oraz wyspecjalizowaną dla poszczególnych powołań i posług w archidiecezji wrocławskiej.

1) Struktura CFiM

122. Biskup diecezjalny powołuje Moderadora CFiM.

123. Biskup diecezjalny powołuje Radę Formacyjną przy wsparciu Moderadora CFiM.

124. Poszczególni członkowie Rady Formacyjnej pełnią odpowiedzialności w obszarach:

- a. formacji podstawowej,
- b. formacji do misji współdzielonej,
- c. formacji do posługi w Kościele.

125. Istniejące struktury Kurii Metropolitalnej Wrocławskiej, takie jak poszczególne wydziały i referaty, wspierają w działaniu CFiM.

2) Osobowość prawna

126. CFiM posiada podmiotowość prawną na gruncie prawa kanonicznego oraz prawa państwowego, pozwalającą na wypełnianie swoich zadań statutowych.

127. Moderator CFiM wraz z Radą Formacyjną jest odpowiedzialny za stworzenie Statutu CFiM.

128. Komisja 2 do dalszego rozeznania pozostawia kwestię, w jakiej formie organizacyjnej, prawnej ma działać CFiM.

3) Lokalizacja CFiM

129. Centralną siedzibą CFiM jest wyodrębniona część budynku Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu.

130. CFiM organizuje wydarzenia z wykorzystaniem dostępnej infrastruktury, takiej jak: budynek Centrum Duszpasterskiego Archidiecezji Wrocławskiej, budynki Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, Hotel im. Jana Pawła II, Dom Formacji Stałej Prezbiterów Archidiecezji Wrocławskiej, budynek Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. bł. Edmunda Bojanowskiego oraz inne obiekty należące do Archidiecezji Wrocławskiej. Wykorzystywane przez CFiM budynki nie zmieniają swojego pierwotnego przeznaczenia.

131. Dom Formacji Stałej Prezbiterów Archidiecezji Wrocławskiej, zachowując swoją autonomię, pełni nadal misję formacji stałej księży. Formacja ta dokonuje się we współpracy z CFiM. Dom Formacji Stałej Prezbiterów Archidiecezji Wrocławskiej współpracuje z CFiM na poziomie przygotowania i realizacji programu, korzystając z bogactwa przygotowanego programu formacji.

132. Działania CFiM odbywają się także w odpowiednich miejscach w poszczególnych dekanatach i parafiach.

4) Finansowanie CFiM

133. Działanie CFiM jest finansowane z ofiar składanych przez uczestników odpłatnych spotkań formacyjnych, ofiar składanych przez wiernych, dochodów uzyskanych z działań komercyjnych, środków pieniężnych zebranych z formie fundraisingu, środków pozyskanych od podmiotów zewnętrznych oraz środków przekazywanych przez Archidiecezję Wrocławską.

134. CFiM organizuje zarówno bezpłatne, jak i odpłatne wydarzenia formacyjne.

135. Wierni, których możliwości finansowe nie pozwalają na uczestnictwo w odpłatnych wydarzeniach formacyjnych, mogą skorzystać z dofinansowania z funduszu wsparcia prowadzonego przez CFiM.

5) Treści formacji

136. CFiM prowadzi kursy i warsztaty: szkoła biblijna, szkoła liturgiczna, szkoła życia duchowego, przygotowanie narzeczonych, formacja dla małżonków, szkoła spowiedników, dla homiletów, dla księży, kursy dla katechistów/misjonarzy cyfrowych i inne.

137. Komisja 2 do dalszego rozeznania pozostawia uszczegółowienie treści formacji prowadzonej przez CFiM.

6) Program formacji

138. CFiM posiada program formacji, który określa formacje niezbędną dla poszczególnych darów, posług i powołań.

139. Komisja 2 do dalszego rozeznania pozostawia szczegóły związane z opracowaniem Programu Formacji.

7) Formacja na poziomie diecezji

Adresaci formacji na poziomie diecezji

140. Adresatami formacji na poziomie diecezji są:

- a. osoby wszystkich stanów przygotowujące się do prowadzenia formacji na poziomie diecezji, dekanatu i parafii;
- b. osoby różnych stanów: świeccy, duchowni, osoby życia konsekrowanego;
- c. osoby pełniące różne funkcje, posługi w Kościele, między innymi: prezbiterzy, diakoni, diakoni stali, alumni seminarium duchownego, nadzwyczajni szafarze Komunii św., akolici, lektorzy, katechiści, katecheci, liturgiczna służba ołtarza, organiści, kantorzy, psalterzyści, zakrystianie, liderzy świeccy, ewangelizatorzy, misjonarze, członkowie rad duszpasterskich i ekonomicznych, animatorzy różnych wspólnot działających w parafiach, misjonarze cyfrowi, doradcy życia rodzinnego, pracownicy administracji kościelnej, osoby wymienione w Archidiecezjalnej Liście Posługujących;
- d. grupy wiernych, między innymi: małżonkowie, rodzice, osoby starsze, młodzież, dzieci, osoby samotne, osoby żyjące w związkach nieuregulowanych, żony diakonów stałych.

Metody i narzędzia na poziomie diecezji

141. Wydarzenia formacyjne ze względu na obszar formacji dzielą się na:

- a. wspólne dla misji współdzielonej,
- b. specjalistyczne dla poszczególnych darów, powołań i posług.

142. Wydarzenia formacyjne ze względu na liczbę uczestników dzielą się na grupowe i indywidualne.

143. CFiM organizuje wydarzenia stacjonarne oraz w uzupełnieniu do nich działania formacyjne, odbywające się w trybie *online*, takie jak:

- a. rekolekcje;
- b. dni skupienia;
- c. kierownictwo duchowe, towarzyszenie duchowe, sprawowane przez osoby duchowne, osoby konsekrowane oraz osoby świeckie;
- d. kursy przygotowujące do pełnienia posług, obejmujące część teoretyczną i praktyczną;
- e. wykłady;
- f. warsztaty;
- g. nagrane materiały formacyjne: podcasty, filmy, audycje.

144. CFiM wspiera inicjatywy formacyjne, organizowane przez inne podmioty Archidiecezji Wrocławskiej, poprzez: promowanie wydarzeń, konsultacje eksperckie i inne.

145. CFiM prowadzi centralną bazę danych osób, które odbyły formację do pełnienia konkretnych posług w Kościele i którym posługi te zostały powierzone.

Szczegółowy plan wdrożenia na poziomie diecezji

146. Komisja 2 pozostawia do dalszego rozeznania kwestię szczegółowego planu wdrożenia na poziomie diecezji zaproponowanych rozwiązań.

Osoba odpowiedzialna za realizację na poziomie diecezji

147. Za realizację postawionych zadań odpowiada Moderator CFiM i Rada Formacyjna.

Metody rewizji na poziomie diecezji

148. Moderator CFiM jest zobowiązany do przedkładania biskupowi diecezjalnemu co najmniej raz do roku sprawozdania z funkcjonowania CFiM, w tym sprawozdania finansowego.

8) Formacja na poziomie dekanatu

149. Struktury dekanalne korzystają z programu formacji zaproponowanego przez CFiM.

150. Dziekan lub osoba przez niego wyznaczona pełni obowiązki Dekanalnego Koordynatora Formacji (dalej: DKF).

151. DKF jest odpowiedzialny za koordynowanie formacji w dekanacie.

152. DKF w zakresie organizacji formacji korzysta z dostępnej infrastruktury w parafiach dekanatu.

153. DKF szczególną pomocą otacza parafie, które nie są w stanie samodzielnie zadbać o organizowanie procesu formacji parafian. Komisja 2 do dalszego rozeznania pozostawia kwestię powołania jakiegoś zespołu wspierającego DKF w jego działaniach, aby podkreślić synodalność Kościoła.

Adresaci formacji na poziomie dekanatu

154. Adresatami formacji na poziomie dekanatu jest cały dekanat, wspólnoty parafialne, grupy wiernych i posługujących, dla których prowadzenie formacji jest możliwe na poziomie dekanatu.

Metody i narzędzia na poziomie dekanatu

155. Dekanat organizuje formację m.in. w formie:

- a. rekolekcji,
- b. dni skupienia,
- c. dni wspólnoty,
- d. kierownictwa duchowego, towarzyszenia duchowego, sprawowanego przez osoby duchowne, osoby konsekrowane oraz osoby świeckie,
- e. kursów przygotowujących do pełnienia niektórych posług obejmujące część teoretyczną i praktyczną, przy wsparciu CFiM,
- f. wykładów,
- g. warsztatów.

156. CFiM wspiera wszystkie formy formacji na poziomie dekanatu.

Szczegółowy plan wdrożenia na poziomie dekanatu

157. Komisja 2 pozostawia do dalszego rozeznania kwestię szczegółowego planu wdrożenia na poziomie dekanatu zaproponowanych rozwiązań.

Osoba odpowiedzialna za realizację na poziomie dekanatu

158. Za formację na poziomie dekanatu odpowiada DKF.

Metody rewizji na poziomie dekanatu

159. DKF jest zobowiązany do przedkładania Moderatorowi CFiM co najmniej raz do roku sprawozdania z organizowania formacji w dekanacie.

9) Formacja na poziomie parafii

160. Parafia jest podstawowym miejscem formacji.

161. Struktury parafialne korzystają z programu formacji zaproponowanego przez CFiM.

162. Proboszcz lub osoba przez niego wyznaczona, pełni obowiązki Parafialnego Koordynatora Formacji (dalej: PKF).

163. PKF jest odpowiedzialny za koordynowanie formacji w parafii.

164. PKF w zakresie organizacji formacji korzysta z dostępnej infrastruktury w parafii.

165. Działania formacyjne podejmowane w parafii są wspierane finansowo z budżetu parafii.

166. Komisja 2 pozostawia do dalszego rozeznania kwestię relacji PKF do Rady Duszpasterskiej oraz zadania Rady Duszpasterskiej w obszarze koordynacji formacji w parafii.

Adresaci formacji na poziomie parafii

167. Adresatami formacji na poziomie parafii jest cała parafia, wspólnoty parafialne, grupy wiernych i posługujących, dla których prowadzenie formacji jest możliwe na poziomie parafii.

168. Szczególnie ważne na poziomie parafii jest przygotowanie do przyjęcia sakramentów chrztu, pokuty i pojednania, Eucharystii i bierzmowania, małżeństwa. W proces formacji dzieci i młodzieży włączani są najpierw rodzice i opiekunowie.

169. Rada Duszpasterska i PKF rozeznają potrzeby formacyjne parafii z uwzględnieniem grup wiernych, dla których do tej pory nie przedstawiano propozycji formacji.

Metody i narzędzia na poziomie parafii

170. Parafia organizuje formację m.in. w formie:

- a. formacji stałej we wspólnotach;
- b. rekolekcji;
- c. dni skupienia;
- d. dni wspólnoty;
- e. spotkań przygotowujących do przyjęcia sakramentów;
- f. formacji w małych grupach, kręgach rodzin;
- g. kierownictwa duchowego, towarzyszenia duchowego, sprawowanego przez osoby duchowne, osoby konsekrowane oraz osoby świeckie;
- h. kursów przygotowujących do pełnienia niektórych posług obejmujące część teoretyczną i praktyczną, przy wsparciu CFiM;
- i. wykładów;
- j. warsztatów;

- k. inicjatyw miłosierdzia, takich jak: odwiedziny u chorych, wizyty w więzieniu, pomoc w nauce dla dzieci, wsparcie dla bezdomnych, paczki świąteczne.

171. CFiM wspiera wszystkie formy formacji na poziomie parafii.

172. Wspólnoty pozaparafialne i ruchy kościoła są zapraszane do wspierania formacji na poziomie parafii.

Szczegółowy plan wdrożenia na poziomie parafii

173. Komisja 2 pozostawia do dalszego rozeznania kwestię szczegółowego planu wdrożenia na poziomie parafii zaproponowanych rozwiązań.

Odpowiedzialni za realizację na poziomie parafii

174. Za formację na poziomie parafii odpowiada proboszcz i rada duszpasterska.

175. PKF, jeśli został wyznaczony przez proboszcza, w zakresie swoich działań odpowiada przed proboszczem i radą duszpasterską.

Metody rewizji na poziomie parafii

176. PKF jest zobowiązany do przedkładania DKF co najmniej raz do roku sprawozdania z organizowania formacji w parafii.

177. Komisja 2 pozostawia do dalszego rozeznania, w jakim zakresie proces ewaluacji działań wymaga tworzenia nowych mechanizmów, a w jakim zakresie można ten proces oprzeć o już istniejące struktury.

V. Skróty i bibliografia

CFiM – Centrum Formacji i Modlitwy Archidiecezji Wrocławskiej

PKF – Parafialny Koordynator Formacji

DKF – Dekanalny Koordynator Formacji

LSO – Liturgiczna Służba Ołtarza

KKK – Katechizm Kościoła Katolickiego

Co mówi Duch do Kościoła. Synteza diecezjalna etapu przygotowawczego II Synodu Archidiecezji Wrocławskiej, Wrocław 2024.

Franciszek, List do proboszczów, 2.05.2024.

Franciszek, Encyklika *Dilexit nos*, 24.10.2024.

Franciszek, List apostolski w formie „motu proprio ” *Antiquum ministerium*, 10.05.2021.

Instrumentum laboris na drugą sesję XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, 9.07.2024.

Paweł VI, Motu proprio *Ministeria quaedam*, 15.08.1972.

Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*.

Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*.

Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*.